

REPERE METODOLOGICE

privind implementarea pachetului didactic elaborat pentru prima lecție cu genericul „VALORILE CARE NE UNESC” în anul de studii 2025-2026

Codul Educației stipulează că idealul educațional al școlii din Republica Moldova constă „în formarea personalității cu spirit de inițiativă, capabile de autodezvoltare, care posedă nu numai un sistem de cunoștințe și competențe necesare pentru angajare pe piața muncii, dar și independență de opinie și acțiune, fiind deschisă pentru dialog intercultural în contextul valorilor naționale și universale asumate.”

Cadrul european de referință al competențelor pentru cultură democratică recomandă trei seturi de valori care sunt cruciale pentru participarea la o cultură a democrației și la dialogul intercultural: valorizarea demnității umane și a drepturilor omului (i), valorizarea diversității culturale (ii), valorizarea democrației, dreptății, echității, egalității și a statului de drept (iii).

Valorile sunt convingeri ale oamenilor care le motivează comportamentul și servesc ca principii orientative pentru luarea unei decizii cu privire la modul de a acționa. Valorile oferă standarde/criterii pentru evaluarea acțiunilor, atât cele proprii, cât și cele ale altor oameni, justificarea opiniilor, atitudinilor și comportamentelor, alegerea dintre mai multe alternative etc.

Convențuirea într-o comunitate educațională presupune interacțiunea între semenii, personalul instituției, părinții și parteneri pentru a crea un mediu de învățare pozitiv, sigur și incluziv, și include mai multe aspecte:

- Sentimentul de securitate: crearea unui mediu în care elevii se simt în siguranță psihologică și fizică și sunt protejați de orice formă de violență, inclusiv bullying.
- Sentimentul de apartenență: crearea unui sentiment de apartenență la comunitatea școlară prin conștientizarea și promovarea valorilor comune care îi conectează și îi motivează să învețe.
- Valorizarea demnității umane: acceptarea individualității/ autenticității fiecăruia și a diversității din comunitatea școlară.
- Incluziunea: crearea de oportunități egale și echitabile pentru participarea tuturor elevilor/ elevelor în procesele decizionale și activitățile școlare.
- Respectul: construirea încrederii între subiecții implicați în procesul educațional prin manifestarea respectului față de sine, față de ceilalți, indiferent de diferențele culturale.
- Responsabilitatea: cultivarea sentimentului de responsabilitate față de sine, față de ceilalți și față de mediul înconjurător prin conștientizarea rolului și responsabilităților asumate.

Prima lecție din anul curent de studii - *VALORILE CARE NE UNESC* - este o invitație deschisă pentru personalul din educație, elevi/eleve, părinți și parteneri să reflecteze asupra valorilor ce le ghidează interacțiunile, fiind conștienți de faptul că toți oamenii au în comun aceeași umanitate și au aceeași demnitate, indiferent de afilierile lor culturale specifice, de statut, capacități sau circumstanțe. Lecția oferă tuturor copiilor și adolescenților oportunități și mijloace pentru a se cunoaște pe sine și pe ceilalți printr-un proces reflexiv referitor la diversele experiențe de viață ale acestora. Dat fiind faptul că valorile își au rădăcinile în familia fiecăruia, procesul didactic este proiectat, facilitat și evaluat cu prețuire, respect și grijă pentru fiecare elev/elevă.

Procesul este conceput ca un tot întreg, fiind o continuitate a ceea ce se realizează deja în educație și prin activitățile propuse se creează spațiu pentru aplicarea conștientă a valorilor în diferite contexte de viață. Acest proces este axat pe:

- Explorarea, clarificarea și exprimarea propriilor valori la etapa actuală de dezvoltare. Formularea unui angajament personal de dezvoltare pentru anul de studii.
- Identificarea valorilor care susțin convețuirea ca egali în clasă/ instituție/ comunitate. Formularea unui angajament de convețuire din partea clasei/ instituției.
- Elaborarea unor reguli/ plan de acțiune de aplicare a angajamentului clasei și implementarea graduală a acestora.
- Monitorizarea periodică, în baza unor indicatori, a celor planificate și asumate.
- Adaptarea/ actualizarea regulilor/ planului de acțiune la nevoile/ situațiile individuale și ale clasei.
- Reflecții asupra procesului de învățare și conștientizarea lecțiilor învățate după I semestru și la finalul anului de studii.

Pentru fiecare treaptă de școlaritate sunt elaborate un set de proiecte didactice (Anexa), care abordează aspecte sensibile privind siguranța, apartenența, autenticitatea, autonomia, exprimarea liberă etc. Proiectele didactice recomandate sunt un cadru general de contextualizare a primei lecții prin care fiecare cadru didactic este invitat:

- să reflecteze asupra obiectivelor lecției și să le actualizeze după nevoile elevilor și la contextul local;
- să adapteze demersul didactic prin prisma experiențelor, capacităților și potențialului fiecărui elev și a clasei ca grup social;
- să țină cont de faptul că orice început pentru unii copii/ adolescenți este cu bucurie, creativitate și entuziasm, iar pentru alții - cu reținere, frică, curiozitate în tăcere;
- să aplice strategiile și metodele prin care se simte confortabil să interacționeze cu elevii și părinții acestora;
- să abordeze creativ sugestiile de sarcini din proiecte, ghidați fiind de principiul „mai puțin înseamnă mai mult.”;
- să fie conștient de convingerile și atitudinile personale pentru a nu transmite elevilor/ elevelor ceea ce nu le aparține.

Cadrele didactice, prin însăși procesul educational, în toate interacțiunile cu elevii/ elevele, transmit acestora că îi văd, îi aud și le respectă valorile lor prin:

- Crearea unui spațiu de siguranță emoțională și fizică pentru toți elevii/ elevele, astfel ca la momentul potrivit, ei să exprime deschis și onest propriile emoții, gânduri, percepții, senzații (*Cum vă simțiți acum? Ce este prezent acum în interiorul vostru? Ce nevoi aveți?*

Ce am putea face pentru tine că sa te simți în siguranță? Ești bine venit în clasa noastră, Mă simt...că sunt dirigintele acestei clase etc.).

- Respectarea ritmului de implicare a fiecărui elev/ eleve în activitățile propuse, fără să facă presiune/ oblige să împărtășească (*Cine dorește să-și facă vocea auzită? Cine este pregătit să vorbească? Avem timp să împărtășim azi și la alte ore etc.).*
- Observarea detaliilor în toate comportamentele elevilor, ascultarea cu atenție a mesajelor verbale, nonverbale și paraverbale și, ulterior, includerea conștientă a acestora în procesul de învățare (*Am observat că ați încheiat discuțiile în grupurile mici. Am auzit și mesajul tău V. Observ că nu mai sunt doritori să se exprime sau mai este ceva care vrea să spună ?Vă rog să ascultăm și mesajul/ punctul de vedere al acestui om/ grup etc.).*
- Oferirea de spațiu suficient pentru exprimare liberă, fără a grăbi/ forța procesul, astfel ca fiecare elev/ elevă se simtă că este bine venit și are un loc sigur pentru a conștientiza propria experiență și a învăța din experiența altora (*Cine simte că acum vrea să împărtășească? Cine mai dorește să se exprime? Ce altceva mai doriți să afirmați? Ce nu este spus aici? Ce ai învățat din această experiență?etc.).*
- Evitarea utilizării etichetelor și a judecăților de valoare prin a descrie explicit comportamentul elevului (*Am auzit că i-ai spus colegului cuvintele... Am observat că ai intrat în clasă după trei minute după sunet etc.).*
- Adresarea de întrebări reflexive, fără a avea așteptări de la elevi, și manifestă deschidere pentru a primi de la diferiți elevi răspunsuri diverse.
- Oprirea imediată a comportamentelor/ mesajelor care incită la ură, răzbunare sau orice formă de violență, fără a intimida, umili autorii acestora.
- Raportarea, conform procedurilor în vigoare, a cazurilor suspecte de violență față de copil.
- Solicitarea periodică feedbackului de la elevi despre cum ma simt în procesul de reflecție, ce le este util, ce le este mai puțin/ deloc util, ce resurse au nevoie etc. prin utilizarea instrumentelor anonime si accesibile acestora.
- Oferirea unui răspuns prompt, clar și complet la feedbackul primit (*Am analizat feedbackul vostru și vă mulțumesc pentru ce ați comunicat. Din ceea ce sugerați, vă informez ce putem realiza si ce nu este posibil la acest moment.).*
- Încrederea în capacitățile și resursele interioare ale fiecărui elev/ eleve, precum și în procesul de învățare de a convețui prin valori, rezultatele căruia sunt simțite și vizibile în timp, nu imediat.

VALORILE CARE NE UNESC reflectă comportamentele, atitudinile și gândurile binevoitoare ale fiecărui copil/ adolescent și adult din instituție și împreună creează un climat incluziv, prietenos și sigur. Într-un asemenea mediu, elevii învață să convețuiască, să prețuiască unicitatea și diversitatea umană, să coopereze, să comunice nonviolent pentru a preveni conflictele și a rezolva problemele.